

تۆرك يورۇى

تۆركلر ك فاندە سنە چالیشیر

اون بش كونده بر چیقار

عبدالحق حامد بلك ترجمه هالی

عبدالحق حامد بك ۱۲۶۷ سنه سى كاتون
تائيسنك يكرى دردنجى كوتى بىكده ساحلده،
شىمدى يىقلمش ويرينه باشقه برىنا انشا ايدىلكده
اولان، بويوك پدرلى عبدالحق مىلانك يايىسنده
دوغمشلردر. ايلك تحصيللرى جوارمكتىلرندە
ويىكده كى فرانسىز مکتبىندە آلەرق طقوز اون
ياشلىرىندە پارسه كىتمشلىر. اوراده ده ايكي سنه
قدر قالارق بر فرانسىز قوللە ژندە تحصيله دوام
ايتمشلردر. عربى و فارسى نى مؤخرأ مجلس
معارف رئيسى اولان سليم ثابت افندى ايله
بهاء الدين افنديدن آلمشلىردر. اون اوچ ياشىندە،
طهران سفىرى اولان پدرلىلە برابر كىدهرك
اوراده فارسى لسانىندە كى وقوفلىرى تزييد
ايله مشلردر. ايلك اثرلى اولان ماجراى عشق
تماشاسنى يكرى ياشىندە يازمشلردر. كندىلىرى

حامد

سليمان صائب بك طرفندن رسم ايدىلىشدر.

سفارت كىتابى، شهبندرلك، باش كاتىلك، مستشارلق، سفىر وكالتى ونهايت سفىرلكله
پارس، غولوص، پوتى، بومباي، لوندردە، لاهى، بروكسل كى بر جوق اوروپا شهرلرندە
بولونمشلردر. فقط بوتون بونلرايچىندە حامد بلك شهراملى لوندردە. اك سودىكى اثرى اولان
«فتن» ايله شمدى يە قدر حاضر لائوب يىتمش صوك اثرى اولان «ايلخان» ي اوراده يازمشدر.
حامد بك مقبر ملهمه سى اولان ايلك زوجه سيله، بك كنج ياشىندە ۱۲۸۸ سنه سنندە
ادرندە تاهل ايله مش و مرحومه دن مخدوملىر حسيق حامد بك افندى ايله كريمه لرى حامده
نصيب خانم دنيايه كلشلىردر.

مقبرك ابدى ملهمه سى ۱۳۰۱ سنه سنندە بومبايدن عودتدە بيروتدە وفات ايتمشدر.
اعتذار — بويوك داهينك حيات وشخصيتنه دائر يازىلاقق اوزون مقاله محررى
جلال ساهر بلك راحتىز لغندن دولاي كله جك صايمردە چيقاققدر.

(ليبرته) حقنده بر قاچ سوز

ملكتمزك اك بيوك شاعرى و دنيانك اك بيوك شاعرلردن عبدالحق حامد

يىل ۲ - صابى ۱۳۰

بك، حیات فیض ادیبسك اوائلده ابداع ایتمش اولدینی (لیبرته) نك انتشارینه مساعده ایدیور. دها طوغریسی بوخصوصده مساعد اولان مؤلف دگل، زماندر. (لیبرته) ده دلالت ایتدیکی معنی کبی يك اوزون مدت محبوس استبداد قلمشدی. شاعر اعظمك آثار مخلصه سی میانده (لیبرته) آدی بر کتابده بولدیغنی سنلردن بری ایشیدیر و آن ظهورینی مشتاقانه بکلردك. او اشتیاق وجدانینك بوگون مظهرتطمین اولدیغنی کورمکله مباهی و دیارمرك آفاق واقطاریغی اغلادان احوال حاضره و گذشته قارشیسنده بونکله بر درجهیه قدر متسللیر.

(لیبرته) ید استفاده صری ترین ایتکده اولان نسخه یکانهسك اوزرنده محرر فی ۱۵ نیسان سنه ۹۳ تاریخندن اکلشله یغنه کوره اوتوز التی سنه اول یازلمش بر اثر دهادر. سبب و صورت تألیفی استاد عظیم الشانم ویانه دن یازدیغنی ۱۸ شباط ۱۹۱۳ تاریخلی برالتفا ساعه تلید نوازانده شوسطر لرله ابضاح بیوریور:

... لیبرته، دها اوزون اوله بیلیردی. موضوعی مساعد ایدی. اسکی حالی، اسکی تاریخیه برافق ایتدم. مدحت پاشانك استانبولدن اوروپایه تبعیدی متعاقب یازمش ایدم. بونك آلت طرفنی ده یازمق تمکندر. قافیه لرینی بکشدیکم بیتلرینی قورشون قلمبله اشارت ایتدم. کوررسکز. تصحیح و اصلاح ده ایدم بیلرسکز. عبدالحلیم محمود مرحوم بواری اوقومش، بعض مصراعلری حساب البنانه غیر موافق بولش، یعنی اون بر حجاب برینه اون ویا اون ایکی اولق کبی شیلرکه بنده کزده کوسترمش و تصدیق ایتدیرمعدی. تکرار معاینه به مجالم یوق. شو قدر دیه بیلیرم که عروض اوزانی بنده کزه بو بارمق حسابندن قولای کلیور...

اوت، عروض اوزانی طوررکن نیچون بارمق حسابنی اختیار ایتدی. بونی (نسترن) ك مبدع بدایع آفرینندن حیرتله و حرمتله صورملی. مع مافیه عروضه رعایتله یازلمش بك جوق آثار و اشعار واردر که (لیبرته) دن معنی ایله برلکده آهنگ ده دینیرا..

بوتیا تروده کی اشخاص - اسملرندن ده مستبان اوله جفی وجهله - برر فکر استعاری در. امته احسان مشروطیت ایدن خط هایونی اوقوتدقن بك آز صوکره استانبولدن مجبور تباعد اولان مدحت پاشانك یوم تبعیدنده خلقت سكوت مسكتكاريله تزئید جرأت - تزئید نه دیمك ! - پیدای جسارت ایدن سلطان عبداحمید خان نانینك مواجهه غیظتده بر اثر، بر صحیفه، بر عبارده دگل، برسوز، بر فکر، بر تخیل بیله یوکسله مزدی. فقط عبدالحق حامد بکک دهای

مرد و مستثناسی بر حرکت قسریه ده بولمق ایستدی. و مغترب مغفورک تباعدندن
 اوج آی کچمه دن اول، درت فصللق بر تیاترو کتاب کزینی میدانه کلدی.
 بو (لیبرته) او کتابدر: زماننک صولت بی امانندن تحریر ایچون مؤلف،
 اشخاص مستعاره و قعه نك اسامیسنی فرانسیزجه انتخاب ایتدی. حکمدارک اسمی
 (دسپوت) درکه (حاکم مستبد) دیمکدر. (حریت) معناسنی مفید اولان (لیبرته)
 سرایده بر قز اوله رق، و (ملت) مدلولنی افاده ایدن (ناسیون) لیبرته یه عاشق
 صورتنده ارانه اولنیور. (حریت پرور) دیمک اولان (لیبرال) باش وکیل مدحت
 پاشادر. (غیظ دسیسه) معناسنه کلن (هن انتریک) ندمای حکمداریدن بر پاپاس،
 بر وسواس الحناذر. خیانت (تراهیزون) ایله منفعت (انتره) ماره شال، یعنی
 مشیر لکله سرایه منتسب بولنیور لر. جهل حرص (اینیورانس آمیسیون) بر
 پرنس، بر شهزاده در. (پرس)، یعنی (مطبوعات) بر سرسم وظیفه سی تخصیص
 بیوریلیور: اکثر احوالده نه قدر طوغری! پرنسک رفیقه سی (انسترومان)، یعنی
 (آلت) در. (محب خاص) اولان (أنیم) ده (لیبرته) نك ندیمه سی بولنیور.
 (مظهر الهام اولانلر) معناسنی اشعار ایدن (لهزه نسیره) احاد ناسدر. و وقعه ده
 بونلر آراسنده کذار شیاب اولیور.

عبدالحق حامد بك (لیبرته) بی یازدینی زمان، حریت پرور لکنک بدل بی امانی
 اولاً حضور و رفاهی، بالآخره حریتی و نهایت التهایه ده حیاتیله تأدییه ایتمش اولان
 زواللی و بیوک مدحت پاشانک او وقتکی آتی قریبی بیله تعین ایتما مشدی. حالبوکه
 بو اثرنده شهید مشروطیتک مستقبل بعیدینه بیله تعلق ایدن اشارات الهام پرورانه
 وارد. بز بونده استبعاد شویله طور سون، استغراب اولنه جق بر نقطه بیله کور میز.
 شاعر اعظم مزك آثار و اشعارینی دقتله او قویانلر بیلرلرکه بو خارق العاده خلقت،
 دیگر انسانلرده کوردیکمز استعداد مشترک فوقنده بر قدرت پیغمبرانه بی
 حاملدر. و دائماً ازمان و اعصار مستقبله نك احتیاج و نصیبتی خبر و یردی.

امت عثمانیه نك اعصاب نائمه حیثیتدن الك اول، نامق کمال بك مرحوم بر
 جریان ایقاظ کچیر مشدی. بو اونک فضل و شرفی در. فقط حامد بك فك مژگان
 انقباه ایتمکه باشلامش اولان شباب عثمانینک رحله تتبع و تخیلی اوکنده مشفق
 و تسلیتکار بر طور ایله او طوره رق هر وجدان بیکسک کوش عطشاننه - کله بی

لطفاً معذور کوریکز! ویا دها اییسی سز بولکز! - برچوق حقایق فصلدادی.
عبدالحق حامد بک طارق بن زیادہ طلیطلہ سر اینک خزینہ لرنده، او خزینہ لرنک محتویاتندن
دها پارلاق اولان نطق مشهوری ایراد ایتدیررکن خاقان سابق هنوز جلوس
ایتمامشدی. حالبوکه بو نقطده او حکمدار بدبختک صور و نتایج افعالی ابدی
الشعشعه بر بلاغته تحکیدر.

دختر هندوی اوقویانلر، بر معاشقه مؤثره نك الواح رنگارنگی قدر مظالم
اداره نك مناظر نفرتسازی اوکنده تتره لر. عبدالحق حامد بک دائماً فلسفه،
دائماً حریت فکر و وجدان، دائماً حقایق و معالی ترنم ایتدی. غرامیاتنده بیله
بوصایدیم شیلر مند مجدر. بر ماتم خصوصیتی آغلایان (مقبر)، (اولو)،
(مجله)، (بونلر اودر) ه قدر هر اثرنده شاعر اعظم حیات و خلقتدن
استکناه سرائرله او سرائری ایضاح ایدر.

(خزینة اوراق) مجموعه موقوتہ سنک اوتوز سنه اول انتشار ایتمش اولان
بر نسخہ سنده (برسافک تسلیسی) عنوانی بر نشیده سی واردر. و زمان نشرندن
نه قدر اول تنظیم ایدلمش اولدینی ده معلوم دکل در. بر کره او زمانک قابلیت
فکریه سی کوز اوکنه کتیریلیر، برکرده منظومه نك شو قطعہ لری اوقونورسه
حامد بکک ردای جهل و سرائری صد جاک ایتکده کی عزم و قدرتی آکلاشیلیر:

ای انجم و اجر امده آرام سورنلر،
بزدن دها صرفوع و معلایسکز سز؟
احکامبر حکمت مولایسکز سز؟
سزلرده دخی واری یا احکام سورنلر؟
انسان کبی مایلیسکز عالمکرده،
قانون الهیه مغایر حرکاته؟
غافل کورینوب نائل ایکن ذوق حیاته
مولاکزده قائلیسکز مایلیسکزده...؟
بر زمره به بر فردی قیلمده حکومت!
سزلرده جاری می او احکام خسیسه.
سزلرده اولان حیلہ و اغفال دسیسه.
اول کبر و غرور و غرض و حرب و خصومت؟

عبدالحق حامد بكة ماضى خصومت ايتدى ، عبدالحق حامد بكي معاصرلىرى
 آكلاماق و قبول ايتماك ايتدى ، فقط نه او خصومت ، نه بوتردد ورد ،
 اخلافك عبدالحق حامد بكي برحس مؤبد تشديس ايله تجييل ايتمسه مانع اوله بيلدى .
 بونكه برابر عبدالحق حامد بلك اسلاف و معاصرينى آراسنده يك بيوك
 تقدیركارلىرى و مشوقلىرى وارد . كنديسندن اون ايكي ياش بيوك اولان نامق
 كال بك مرحوم شاعر اعظمزده :

(حامد . سنى مخاطب ايتكه آدكدن بيوك كلمه بوله ميورم !)

دييور . وادبىاتمرك استاد اول و اكرمى (تعليم ادبيات) نده اك جانلى
 مثاللى عبدالحق حامد بلك آثاردن انتخاب و ايراد ايد دييور . بكا اويله كليوركه
 اكرم بك اولماسيدى ، حامد بك دها كج طانه جق و دها كوچ آكلاشيله جقدى .
 عبدالحق حامد بلك هر كون يكي بر فكري و يكي بر لسان ايله خطاب ايدن
 دهاى جوشانى قارشيسنده خويلانان متصلفرك فريقتة اضلالى اولمقدن خلغمزى
 اك اول و اك زياده اكرم بك وقايه و ارشاد ايتدى . (تعليم ادبيات) مؤلف
 محترمك حيايه حقيقت يولنده مصروف اولان مساعى متواليه سيله مجاهدات
 متاعب مشحونى شاعر اعظمزده مائه اشواق و تحمّل اوليوردى . اوزمانلىرى
 ادراك ايتمش اولانلر ، بوسوزلرك معناسنى و دور حاضرده تقدم ايتمش اولان
 دور فياض ادبك اقايم معظمه ثلثه سنى (نامق كال ، محمود اكرم و عبدالحق حامد
 بكلىرى) دها زياده آكلارلر . و بواوچ بيوك ادبى دها منتدار بر حرمتله سورلر .

سليمانه نظيف

